

สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร
สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

โครงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ เป็นโครงการที่จัดการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกร นักเรียน นักศึกษา ประชาชน และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาทำการเกษตรแบบพึ่งพาตนเองตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาจักรีบรมนาถบพิตร โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ และสร้างเครือข่ายการทำงานเกษตรแบบกสิกรรมธรรมชาติ ให้เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกำหนดจัดฝึกอบรม ณ บริษัท มาบเอื้อง วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด (ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง) ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยฝ่ายส่งเสริมการเกษตร สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ดำเนินการจัดโครงการดังกล่าว จำนวน ๒ รุ่น ดังนี้

รุ่นที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๖ หลักสูตร “ตามรอยพ่อ....เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับนักเรียน เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหาหรืออุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมโครงการในหลักสูตรดังกล่าว ผลปรากฏดังต่อไปนี้

๑. กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมในครั้งนี้ จำนวน ๖๘ คน ประกอบด้วย นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๕ และนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดช่างทอง (บุญบำรุงราษฎร์) บุคลากร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

๒. ผลการดำเนินงานการจัดฝึกอบรมโครงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ หลักสูตร “ตามรอยพ่อ....เศรษฐกิจพอเพียง” ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งรายละเอียดของกิจกรรมมีดังนี้

๒.๑ กิจกรรมกลุ่ม สือ คนหวงแผ่นดิน เป็นกิจกรรมให้ดูสื่อแล้วระดมความคิดพร้อมนำเสนอว่าสื่อนั้นมีประโยชน์อย่างไรบ้าง กิจกรรมกระบวนการกลุ่ม/รับผ้าสี เป็นกิจกรรมการเปิดใจและสร้างความสัมพันธ์เพิ่มเติมของสมาชิกภายในกลุ่ม สอดแทรกกิจกรรมที่เน้นการระดมความคิดและการทำงานเป็นทีม กิจกรรมประกอบจังหวะ เพื่อสร้างความสนุกสนานและผ่อนคลาย

๒.๒ กิจกรรม ฐาน RC “บันได ๙ ขั้นสู่ความพอเพียง” เป็นกิจกรรมฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐาน ซึ่งประกอบด้วย

ฐานที่ ๑ คนรักแม่โพสพ เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการถนอมต้นกล้าและการปลูกข้าว

ฐานที่ ๒ จากภูผาสู่ผืนนา เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับหญ้าแฝกและการปลูกหญ้าแฝก

ฐานที่ ๓ ย้อมผ้าสีธรรมชาติ เป็นการย้อมกระเป๋าคาดด้วยสีจากวัสดุธรรมชาติ

ฐานที่ ๔ ขยะทองคำ เป็นการสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะ

๒.๓ กิจกรรม “สรุปถอดองค์ความรู้แบบบูรณาการวิชาการ” เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ดูสื่อแล้วระดมความคิดพร้อมนำเสนอว่าสื่อนั้นมีประโยชน์อย่างไรบ้าง

๒.๔ กิจกรรมกลุ่ม ปฏิบัติกสิกรรมธรรมชาติ , ป่า ๓ อย่างประโยชน์ ๔ อย่าง และลงแปลงปลูกป่า ๕ ระดับ เป็นการบรรยายและลงมือปฏิบัติ ตามหลักการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ซึ่งเป็นแนวคิดของการผสมผสานการอนุรักษ์ ดิน น้ำ และการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ควบคู่กับความต้องการด้านเศรษฐกิจ ด้วยการจำแนกป่า ๓ อย่าง ได้แก่ ๑) ป่าไม้ใช้สอย คือ ไม้โตเร็ว สำหรับใช้ในครัวเรือน เช่น สะเดา ไม้ไผ่ ๒) ป่าไม้กินได้ คือ ไม้ผล เช่น แก้ว มะม่วง และผักกินใบต่าง ๆ ๓) ป่าไม้เศรษฐกิจ คือ ไม้ที่ปลูกไว้ขายหรือไม้เศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก ไม้พยุง ยางนา สำหรับประโยชน์ ๔ อย่าง จำแนกประโยชน์แต่ละอย่างออกเป็น ๑) ป่าไม้ใช้สอย นำมาสร้างบ้าน ทำเล้าเปิด เล้าไก่ ดำจอบ เสียม ทำหัตถกรรม หรือกระทั่งใช้เป็นเชื้อเพลิง (ฟืน) ในการหุงต้ม ๒) ป่าไม้กินได้ นำมาประกอบเป็นอาหาร ได้ทั้งพืชกินใบ ผล หัว และเป็นยาสมุนไพร ๓) ป่าไม้เศรษฐกิจ เป็นแหล่งรายได้

/ ของครัวเรือน...

ของครัวเรือน เป็นพืชที่สามารถนำมาจำหน่ายได้ ซึ่งควรปลูกพืชหลากหลายชนิดเพื่อลดความเสี่ยงเรื่องราคาตกต่ำและไม่แน่นอน และ ๔) ประโยชน์ในการช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำ การปลูกพืชที่หลากหลายอย่างเป็นระบบจะช่วยสร้างสมดุลของระบบนิเวศในสวน ช่วยปกป้องผิวดินให้ชุ่มชื้น ดูดซับน้ำฝน และค่อย ๆ ปลดปล่อยความชื้นสู่สวนเกษตรกรรม ซึ่งถือเป็นการสร้างป่า สร้างชุมชนที่ยั่งยืน

๒.๕ กิจกรรมฐานเรียนรู้ จำนวน ๓ ฐาน ซึ่งประกอบด้วย

ฐานที่ ๑ คนรักษ์แม่ธรณี เป็นการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ และปุ๋ยแห้ง

ฐานที่ ๒ คนมีน้ำยา เป็นการทำน้ำยาอเนกประสงค์ และสบู่

ฐานที่ ๓ คนรักษ์สุขภาพ เป็นการทำน้ำคลอโรฟิลล์ และการพอกหน้า

๒.๖ กิจกรรมฐานเรียนรู้ “อารยภูมิ พื้นดิน น้ำ ป่า คน” แบ่งกิจกรรมเป็น ๓ ฐาน คือ

ฐานที่ ๑ การทำหน้ากากจากวัสดุเหลือใช้จากธรรมชาติ

ฐานที่ ๒ การทำขนมการวัดธรรมชาติ

ฐานที่ ๓ การคัดแยกเมล็ดข้าว การมัดข้าวเปลือก และการสีข้าวเปลือก

๒.๗ กิจกรรม “ปล่อยเกาะ” หาดอยู่ หากิน วิถีชุมชน เป็นกิจกรรมส่งเสริมการพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือผู้อื่นได้ เมื่อเกิดวิกฤตด้านอาหารและพลังงาน

๒.๘ กิจกรรมถอดบทเรียน “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นการนำเสนอให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรกรรมเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ ภายใต้แนวคิดการบริหารพื้นที่ตามหลัก “ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง และการปลูกป่า ๕ ระดับ” โดยใช้ “ศาสตร์พระราชา” สู่การปฏิบัติ พร้อมทั้งระดมความคิดเห็นอภิปราย นำเสนอจากที่ได้อบรม

๒.๙ กิจกรรม “ตามรอยพ่อ / กตัญญูต่อสถานที่” เป็นการนำเสนอเรื่องราวของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช บรมนาถบพิตร ตั้งแต่ทรงขึ้นครองราชย์และการทรงงานของพระองค์ท่าน พร้อมทั้งโครงการในพระราชดำริฯ และระดมความคิดเห็นในการสืบสานงานของพ่อ

๒.๙ กิจกรรม “จากภูผา สู่มหานที” เป็นการจัดการน้ำตามศาสตร์พระราชา

๒.๑๐ กิจกรรม “สรุปบทเรียน / วางแผนโครงการ” เป็นการระดมความคิดเห็น อภิปราย และนำเสนอการจัดการพื้นที่ดิน น้ำ ป่า

๒.๑๑ ร่วมทำกิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติ/สวดมนต์/กล่าวคำปฏิญาณ/ท่องบทพิจารณาอาหาร

ผลปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมโครงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ หลักสูตร “ตามรอยพ่อ.....เศรษฐกิจพอเพียง” ได้ให้ความร่วมมืออยู่ในระดับที่น่าพอใจ จะเห็นได้จากการเข้ารับฟังบรรยาย และการเข้าร่วมกิจกรรมในกิจกรรมฐานเรียนรู้ต่าง ๆ สำหรับปัญหาที่พบในระหว่างการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการเจ็บป่วยของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม เช่น มีไข้ เวียนหัว เล็บฉีก หัวแตก ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ข้างต้น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทั้งจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิกิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง ได้ช่วยกันแก้ไข จึงทำให้การฝึกอบรมครั้งนี้เสร็จสิ้นไปด้วยดี

๓. สถานที่ในการฝึกอบรม จัดขึ้น ณ ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง มูลนิธิกิจกรรมธรรมชาติ ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความรู้และประสบการณ์สูงมากในเรื่องดังกล่าว ทั้งยังมีวัสดุอุปกรณ์สำหรับการสาธิตและแปลงทดลองสำหรับการฝึกปฏิบัติจริงที่น่าจะเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่าการฝึกอบรมครั้งนี้ จะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

๔. การเบิกจ่ายงบประมาณ สำหรับวันที่ ๑ เป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน ๒๓๑,๙๒๐ บาท (สองแสนสามหมื่นหนึ่งพันเก้าร้อยยี่สิบบาทถ้วน) ประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้

- ค่าจ้างเหมาจัดทำป้ายไวนิลโครงการฯ จำนวน ๗๒๐ บาท
- ค่าจ้างเหมาพาหนะ รับ – ส่ง (รถบัส) จำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท
- ค่าอาหารเช้า วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๖ จำนวน ๘,๐๐๐ บาท
- ค่าอาหารระหว่างการฝึกอบรม จำนวน ๔๗,๖๐๐ บาท
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มระหว่างการฝึกอบรม จำนวน ๒๐,๔๐๐ บาท
- ค่าที่พัก/ค่าสถานที่ จำนวน ๗๔,๘๐๐ บาท
- ค่าสมนาคุณวิทยากร จำนวน ๒๐,๔๐๐ บาท

วันที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๒๘ สิงหาคม – ๑ กันยายน ๒๕๖๖ หลักสูตร “การพัฒนากิจกรรมสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับเกษตรกร ประชาชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหาหรืออุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมโครงการในหลักสูตรดังกล่าว ผลปรากฏดังต่อไปนี้

๑. กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมในครั้งนี้ จำนวน ๖๙ คน ประกอบด้วย เกษตรกร นักเรียน ประชาชนทั่วไป และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานราชการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒. ผลการดำเนินการจัดการฝึกอบรมโครงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ หลักสูตร “การพัฒนากิจกรรมสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง” ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งรายละเอียดของกิจกรรมมีดังนี้

๒.๑ กิจกรรมกลุ่ม สือ คนหวงแผ่นดิน เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมได้ดูสื่อแล้วระดมความคิดพร้อมนำเสนอว่าสื่อนั้นมีประโยชน์อย่างไรบ้าง แล้วนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

๒.๒ กิจกรรมกระบวนการกลุ่ม/รับผ้าสี ซึ่งเป็นกิจกรรมการเปิดใจและสร้างความสัมพันธ์เพิ่มเติมของสมาชิกภายในกลุ่ม สอดแทรกกิจกรรมที่เน้นการระดมความคิด และการทำงานเป็นทีม กิจกรรมประกอบจังหวะ เพื่อสร้างความสนุกสนานและผ่อนคลาย

๒.๓ ฟังบรรยาย เรื่อง “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาที่ยั่งยืน” เป็นการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีบันได ๙ ขั้นสู่ความพอเพียง ด้วยศาสตร์พระราชา เพื่อความมั่นคง และความสุขอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย

ขั้นที่ ๑ พอกิน : พื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ คือ ความต้องการปัจจัย ๔ และประการสำคัญที่สุดของปัจจัย ๔ คือ อาหาร ขั้นที่ ๑ ของแนวทางแก้ปัญหาที่ยั่งยืน คือ ตอบคำถามให้ได้ว่า “ทำอะไร จึงจะพอกิน” โดยให้ความสำคัญกับ ข้าวปลาอาหาร ไม่ให้ความสำคัญกับเงิน ซึ่งเป็นเพียงแค่ “ตัวกลาง” ในการแลกเปลี่ยนตามมาตรฐานสากล โดยยึดหลักว่า “เงินทองเป็นของมายา ข้าวปลาสิของจริง” เกษตรกรต้องเริ่มจากการอยู่ให้ได้โดยไม่ใช้เงิน มีอาหารพอกิน พอกิน ด้วยการปลูกพืช ผัก ผลไม้ ให้พอกิน ชาวนาต้องเก็บข้าวไว้ให้เพียงพอสำหรับการมีกินทั้งปี ไม่ขายข้าวเปลือกเพื่อนำเงินไปซื้อข้าวสาร นอกจากนั้น หัวใจสำคัญของ “พอกิน” ยังมีความหมายรวมถึงความปลอดภัยในอาหาร กินอย่างไรให้มีสุขภาพดี ไม่สะสมเอาความเจ็บไข้ได้ป่วยไว้ในร่างกาย นี่คือนิสัยที่เกษตรกรต้องก้าวข้ามให้ได้

ขั้นที่ ๒-๔ พอใช้ พออยู่ พอมี : ซึ่งบันไดขั้นที่ ๒-๔ จะเกิดขึ้นได้พร้อมกัน ด้วยการ “ปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง” ซึ่งจะให้ทั้งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม สมุนไพรสำหรับรักษาโรค ทั้งโรคคน โรคพืช โรคสัตว์ ให้ไม่สำหรับทำบ้านพักที่อยู่อาศัย และให้ความร่มเย็นกับบ้าน กับชุมชน กับโลกใบนี้

/ ซึ่งเป็นแนวทาง...

ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกรไทย ซึ่งได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถแก้ปัญหาได้จริง และยังสามารถย้อนกลับไปแก้ไขปัญหานี้ขึ้นซึ่งสะสมพอกพูนจากการทำเกษตรเชิงเดี่ยว ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากร ปัญหาความขาดแคลนน้ำ ภัยแล้ง

ขั้นที่ ๕-๖ บุญและทาน : เป็นที่ทราบกันว่าสังคมไทยเป็นสังคมบุญ สังคมทาน ไม่เน้นการแลกเปลี่ยนทางการค้า แต่เน้นการทำบุญ ไม่เน้นการสะสมเป็นของส่วนตัว แต่เน้นการให้ทานและสะสมโดยมอบให้เป็นทรัพย์สินส่วนร่วมโดยวัดหรือศาสนสถาน ตามแต่ละศาสนาเป็นศูนย์กลาง เป็นการฝึกจิตใจให้ละซึ่งความโลภ และกิเลสในการอยากได้ ใครมี ลดปัญหาช่องว่างระหว่างชนชั้น ตามความหมายอันลึกซึ้งของคำว่า “Our Loss is Our Gain” หรือ “ยิ่งทำยิ่งได้ ยิ่งให้ยิ่งมี” การให้ไปคือได้มา และเชื่อมั่นในฤทธิ์ของ “ทาน” ว่า “ทาน” มีฤทธิ์จริงและจะส่งผลกลับมาเป็นกัลยาณมิตร เป็นเครือข่ายที่ช่วยเหลือกันในทุกสถานการณ์ แม้ในวันที่โลกนี้ประสบกับวิกฤตการณ์

ขั้นที่ ๗ เก็บรักษา : คือการรู้จักเก็บรักษา ซึ่งเป็นการตั้งอยู่ในความไม่ประมาท และการรู้จักเก็บรักษา ยังเป็นการสร้างรากฐานของการเอาตัวรอดในเวลาเกิดวิกฤตการณ์ โดยยึดแนวทางตามวิถีชีวิตชาวนาสมัยก่อน ซึ่งเก็บรักษาข้าวไว้ในยุ้งฉาง เพื่อให้พอมีกินข้ามปี คัดเลือกและเก็บรักษา “ข้าวพันธุ์” ไว้สำหรับเป็นพันธุ์ข้าวในปีต่อไป ซึ่งผิดกับวิถีชาวนาในปัจจุบันที่ใช้วิธีการขายข้าวทั้งหมดแล้วนำเงินที่ขายได้ไปซื้อพันธุ์ข้าว เพื่อปลูกในปีต่อไป ส่งผลให้เกิดการขาดความมั่นคงและเปรียบเสมือนการใช้ชีวิตอยู่บนเส้นสายความประมาท เพราะหากเกิดภัยแล้ง น้ำท่วม ผลผลิตไม่ได้ตามที่ตั้งเป้าไว้ ย่อมหมายถึงปัญหานี้ขึ้น และการขาดแคลนพันธุ์ข้าวสำหรับปลูกในปีต่อไป นอกจากเก็บพันธุ์ข้าวแล้ว ยังเน้นให้รู้จักวิธีการถนอมอาหาร การสะสมอาหารไว้รับประทานในยามหน้าแล้ง ด้วยการแปรรูปอาหารหลากหลายชนิด อาทิ ปลาาร้า ปลาแห้ง มะขามเปียก พริกแห้ง หอม กระเทียม เพื่อเก็บไว้รับประทานในอนาคต

ขั้นที่ ๘ ขาย : เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่เศรษฐกิจการค้า แต่ก็ไม่ใช่เศรษฐกิจหลังเขา การค้าขายสามารถทำได้ แต่ทำภายใต้การรู้จักตนเอง รู้จักพอประมาณ และทำไปตามลำดับ โดยของที่ขาย คือ ของที่เหลือจากทุกชั้นแล้วจึงนำมาขาย เช่น ทำนาอินทรีย์ ปลูกข้าวปลอดสารเคมี ไม่ทำลายธรรมชาติ ได้ผลผลิต เก็บไว้พอรับประทาน เก็บไว้ทำพันธุ์ ทำบุญ ทำทาน แล้วจึงนำมาขายด้วยความรู้สึกของการ “ให้” อย่างที่จะให้สิ่งดี ๆ ที่เราปลูกเอง เพื่อแผ่ให้กับคนอื่น ๆ ได้รับสิ่งดี ๆ นั้น ๆ ด้วย การค้าขายตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นการค้าที่มองกลับด้าน “เพราะรักคุณจึงอยากให้คุณได้รับในสิ่งดี ๆ” พอเพียงเพื่ออุมชู เพื่อแผ่ แบ่งปันไปด้วยกัน

ขั้นที่ ๙ กองกำลังเกษตรโยธิน : เป็นการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยง เพื่อขยายผลความสำเร็จ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติแนวคิด และวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ในชุมชนเพื่อการแก้ปัญหา วิกฤต ๔ ประการ อันได้แก่ วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อม ภัยธรรมชาติ (Environmental Crisis) วิกฤตการณ์โรคระบาดทั้งในคน สัตว์ พืช (Epidemic Crisis) วิกฤตเศรษฐกิจ ขาวยากหมากแพง (Economic Crisis) วิกฤตความขัดแย้งทางสังคม/สงคราม (Political/Social Crisis)

๒.๔ กิจกรรมกลุ่ม “เดินชมพื้นที่ บ ว ร. เรียนรู้ตำราบนผืนดินจากพื้นที่ต้นแบบ” เป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างโอกาส สร้างความสุข และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย เนื่องจาก ๑) บ้านหรือชุมชนนั้น คือ ผู้อุปถัมภ์คำชูโรงเรียนและวัด ผ่านทางร่างกายและการบริจาค ๒) วัด ทำหน้าที่บ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรม ด้วยการขัดเกลาและฝึกฝนตามแบบที่พระพุทธเจ้าวางไว้ และสาวกถือปฏิบัติสืบต่อกันมา และ ๓) โรงเรียน ผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมกับบุตรในฐานะนักเรียนด้วย เพื่อพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย สมอง และจิตใจ

๒.๕ กิจกรรมกลุ่ม ถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ “รู้มัย / เงินทองเป็นมายา” เป็นการระดมความคิด พร้อมทั้งอภิปราย นำเสนอข้อเสนอนะจากการสรุป/ทบทวน/ถอดบทเรียนจากที่ได้อบรมในแต่ละวัน

/ ๒.๖ กิจกรรมกลุ่ม...

๒.๖ กิจกรรมกลุ่ม พัฒนา ๓ ชุมพลัง “กลีกรมกุ์โลก” (สร้างฐาน ๔ พอ) เป็นการบรรยายและลงมือปฏิบัติ ตามหลักการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ซึ่งเป็นแนวคิดของการผสมผสาน การอนุรักษ์ดิน น้ำ และการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ควบคู่กับความต้องการด้านเศรษฐกิจ ด้วยการจำแนกป่า ๓ อย่าง ได้แก่ ๑) ป่าไม้ใช้สอย คือ ไม้โตเร็ว สำหรับใช้ในครัวเรือน เช่น สะเดา ไม้ไผ่ ๒) ป่าไม้กินได้ คือ ไม้ผล เช่น กล้วย มะม่วง และพืชผักต่าง ๆ ทั้งที่กินใบ ผล และหัว ๓) ป่าไม้เศรษฐกิจ คือ ไม้ที่ปลูกไว้ขายหรือไม้เศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก ไม้พยุง สำหรับประโยชน์ ๔ อย่าง จำแนกประโยชน์แต่ละอย่างออกเป็น ๑) ป่าไม้ใช้สอย นำมาสร้างบ้าน ทำเล้าเปิด เล้าไก่ ดำจอบ เสียม ทำหัตถกรรม หรือกระทั่งใช้เป็นเชื้อเพลิง (ฟืน) ในการหุงต้ม ๒) ป่าไม้กินได้ นำมาเป็นอาหารทั้งพืชกินใบ ผล หัว และเป็นยาสมุนไพร ๓) ป่าไม้เศรษฐกิจ เป็นแหล่งรายได้ของครัวเรือน เป็นพืชที่สามารถนำมาจำหน่ายได้ ซึ่งควรปลูกพืชหลากหลายชนิดเพื่อลดความเสี่ยงเรื่องราคาตกต่ำและไม่แน่นอน และ ๔) ประโยชน์ในการช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำ การปลูกพืชที่หลากหลายอย่างเป็นระบบ จะช่วยสร้างสมดุลของระบบนิเวศในสวน ช่วยปกป้องผิวดินให้ชุ่มชื้น ดูดซับน้ำฝน และค่อย ๆ ปลดปล่อยความชื้นสู่สวนเกษตรกรรม ซึ่งถือเป็นการสร้างป่าสร้างชุมชนที่ยั่งยืน

๒.๗ กิจกรรมฐานเรียนรู้ “หลักกลีกรมธรรมชาติ” เป็นการบรรยายหลักการพื้นฐานในการบริหารจัดการดิน น้ำ ป่า และทรัพยากรธรรมชาติ ที่เน้นความเข้าใจและเน้นการสร้างสมดุลของระบบนิเวศเลียนแบบธรรมชาติ “เลี้ยงดินให้ดินเลี้ยงพืช” ซึ่งการทำกลีกรมธรรมชาติ เป็นการสร้างระบบนิเวศที่สมดุล โดยเริ่มจาก “ดิน” ทำการ “ห่มดิน” เพื่อเรียนแบบต้นไม้ในป่าที่สลับใบห่มดินตามธรรมชาติ ตามด้วยปุ๋ยหมักแห้ง และน้ำหมัก เพื่อเพิ่มจุลินทรีย์ที่ขาดหายไป ซึ่งจะเรียกวิธีการนี้ว่า “เลี้ยงดิน ให้ดินเลี้ยงพืช” เป็นวิถีกลีกรมธรรมชาติมาแต่โบราณ คือ การทำให้ดินสมบูรณ์ พืชก็จะดึงสารอาหารในดินไปเลี้ยงให้พืชเติบโต “การห่มดิน” ทำได้โดยการนำวัสดุธรรมชาติที่ย่อยสลายได้ เช่น ฟาง ต้นกก เปลือกข้าวโพด ใบหญ้า เศษใบไม้ มาคลุมหน้าดิน เพื่อช่วยเก็บรักษาความชื้นในดินและช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพิ่มอาหารให้จุลินทรีย์ในดิน ส่วน “แห้งขาม น้ำขาม” เป็นการใช้อย่างหมักแห้งโรยให้ทั่วบริเวณที่ห่มดิน แล้วรดด้วยปุ๋ยหมักน้ำหรือน้ำหมักสมุนไพรสด เพื่อช่วยเร่งกระบวนการย่อยสลายและเพิ่มจุลินทรีย์ในดิน

๒.๘ กิจกรรมฐานเรียนรู้ “คนรักแม่ธรณี” เป็นการบรรยายและลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับการทำการเกษตรที่ไม่ทำลายธรรมชาติ ไม่พอกเปลือกเปลือกดิน ไม่เผา ไม่ใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต เป็นพืชกับสิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับการใช้สมุนไพรไทยมาทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ เพื่อใช้ในการบำรุงดิน ป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช เป็นอาหารจุลินทรีย์ ทำให้จุลินทรีย์แข็งแรงและเพิ่มจำนวน ช่วยในการย่อยสลายอินทรีย์วัตถุอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สอนให้เกษตรกรลดการพึ่งพาสารเคมี ซึ่งวิธีดังกล่าว นอกจากจะช่วยในเรื่องของการลดต้นทุนการผลิตแล้ว ยังเป็นการคืนความสมดุลในระบบนิเวศอีกด้วย นั่นคือ การทำน้ำหมักชีวภาพจากสมุนไพร ๗ รส ที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร มีวิธีทำที่เหมือนกันทุกรส แตกต่างกันที่วัตถุดิบหลัก คือ สมุนไพรแต่ละชนิด ซึ่งมีประสิทธิภาพแตกต่างกัน ดังนั้น จึงต้องเลือกใช้ให้ตรงกับความต้องการ ได้แก่

- สมุนไพรที่มี รสจืด : บำรุงดิน บำบัดน้ำ บำบัดของเสีย เช่น ข้าว, ยางนา, ผักบุ้งไทย, รวงข้าว, ผักตบชวา, หน่อกล้วย เป็นต้น

- สมุนไพรที่มี รสขม : สร้างภูมิคุ้มกันเชื้อไวรัสและเชื้อแบคทีเรีย เช่น บอระเพ็ด, สะเดา, ฟาทะลายโจร, กล้วยใต้ใบ, เสดดพังพอน, ขี้เหล็ก เป็นต้น

- สมุนไพรที่มี รสฝาด : ป้องกันเชื้อราในโรคพืช เช่น เปลือกแค, เปลือกมังคุด, เปลือกลูกเนียง, ใบฝรั่ง, ใบทับทิม เป็นต้น

- สมุนไพรที่มี รสเมาเบื่อ : ป้องกันแมลง ฆ่าหนอน เพลี้ย และแมลงอื่นๆ เช่น แสยก, หางไหล, ขอบชะนางแดง-ขาว, สลัดได, หนอนตายหยาก, ใบน้อยหน่า, พญาไร้ใบ, เม็ดมะลาลำ เป็นต้น

/ สมุนไพรที่มี...

- สมุนไพรที่มี รสหอมระเหย : ป้องกันและไล่แมลง เปลี่ยนกลิ่นต้นพืช เช่น ผักชี, สาบเสือ, ตะไคร้หอมไฉยง, ตะไคร้บ้าน, โหระพา, กะเพรา, กะทกรก เป็นต้น

- สมุนไพรที่มี รสเผ็ดร้อน : ป้องกันและกำจัดแมลง ทำให้แมลงสับสน เช่น พริก, พริกไทย, ข่า, กระเทียม, ดีปลี เป็นต้น

- สมุนไพรที่มี รสเปรี้ยว : ป้องกันไล่แมลง เช่น เปลือกส้ม, มะนาว, มะกรูด, มะขาม, สับปะรด, มะเฟือง, ตะลิงปลิง เป็นต้น

๒.๙ กิจกรรมฐานเรียนรู้ “คนรักข่า” เป็นกิจกรรมการบรรยายและลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับการเก็บเมล็ดพันธุ์และการขยายพันธุ์พืช

๒.๑๐ กิจกรรมฐานเรียนรู้ “คนเอาถ่าน” เป็นกิจกรรมการบรรยายและลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับเทคนิคในกระบวนการผลิตถ่านคุณภาพสูงและน้ำส้มควันไม้ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการเผาถ่าน

๒.๑๑ กิจกรรมตัวอย่างความสำเร็จ “บ ว ร” เป็นกิจกรรมการบรรยายพร้อมยกตัวอย่างความสำเร็จของ บ ว ร และการพัฒนาการเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

๒.๑๒ กิจกรรมกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมธรรมชาติ / ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ลงแปลงปลูกป่า ๕ ระดับ เป็นกิจกรรมการปลูกพืชในแปลงเกษตรผสมผสาน ทำได้โดยการปลูกพืชหลากหลายชนิด ให้อยู่ในแปลงเดียวกัน หลุมเดียวกัน แต่มีความสูง ต่างระดับกัน โดยอาศัยลักษณะความแตกต่างของพืชที่มีความสูงต่ำ มาปลูกร่วมกันในแปลงเดียวกัน เกิดการเกื้อกูลกัน เหมือนป่าธรรมชาติ ทำให้เกิดประโยชน์หลายอย่างและสามารถใช้พื้นที่ทุกตารางเมตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด สำหรับการปลูกพืช ๕ ระดับ ประกอบด้วย

ระดับที่ ๑ ปลูกพืชที่มีหัวฝังดิน เช่น ขิง ข่า หัวหอม กระเทียม เผือก มัน ฯลฯ

ระดับที่ ๒ ปลูกไม้เลื้อย (เลื้อยดิน) เช่น บวบ น้ำเต้า ถั่ว แตง มะระ ตำลึง ผักบุ้ง ฯลฯ

ระดับที่ ๓ ปลูกไม้พุ่มเตี้ย เป็นการใช้อยู่อาศัยจากต้นไม้ที่มีทรงพุ่มเตี้ย เช่น พริก มะเขือ กะเพรา ตะไคร้ ข่า ฟักทะลายโจร ทานตะวัน ไม้ดอก พืชสมุนไพรต่าง ๆ ฯลฯ

ระดับที่ ๔ ปลูกไม้ระดับกลาง เป็นชั้นที่มีความสูงเป็นรองกลุ่มไม้ยืนต้น เช่น ขี้เหล็ก มะกรูด มะนาว มะพร้าว ส้มโอ ขนุน พุริณ มะม่วง ดอกแค กล้วย ชะอม พืชไร่ พืชสวน ทุกชนิด ฯลฯ

ระดับที่ ๕ ต้นไม้ทรงสูง อยู่ในอากาศ ในกลุ่มนี้จะปลูกไม้ใหญ่ ไม้ยืนต้นซึ่งเป็นไม้ตัดแผ่นดิน ช่วยรักษาระบบนิเวศน์ อีกทั้งเป็นการออมเพื่ออนาคตสำหรับตนเอง และลูกหลาน เช่น ตะเคียน ยางนา มะค่า มะฮอกกานี ประดู่ ต้นสัก ฯลฯ

๒.๑๓ กิจกรรมฐานเรียนรู้ “แปรรูปสมุนไพร” เป็นกิจกรรมที่สอนวิธีการแปรรูปสมุนไพรมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การทำน้ำคอลลอยด์ การทำยาหม่อง

๒.๑๔ กิจกรรมฐานเรียนรู้ “คนมีน้ำยา” เป็นกิจกรรมที่สอนวิธีการพึ่งพาตนเองจากการทำน้ำยาต่าง ๆ เช่น สบู่ น้ำยาอเนกประสงค์ เพื่อไว้ใช้เอง

๒.๑๕ ฟังบรรยาย/work shop เรื่อง “การจัดการพื้นที่ ดิน , น้ำ , ป่า , คน ตามหลักภูมิสังคม” ซึ่งเป็นการบรรยายเกี่ยวกับการออกแบบพื้นที่ ๑ พื้นที่ ให้สามารถเก็บน้ำไว้ในพื้นที่นั้น ๆ ได้ โดยต้องมีการคำนวณปริมาณน้ำฝนที่ตกลงมา น้ำสำหรับการบริโภค และทำการเกษตร ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ นอกจากนั้นยังนำศาสตร์พระราชาด้านการจัดการ ดิน น้ำ ป่า มาใช้เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศในภาพรวม ทั้งการกั้นฝายชะลอน้ำ การบำบัดน้ำเสีย การปลูกแฝก การปลูกป่า ๕ ระดับ และการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ได้แก่ การนำดินที่ขุดจากหนองมาทำโคก การขุดหนองคดโค้ง เพื่อเพิ่มพื้นที่รอบหนองและเพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ เช่น การขุดคลองไส้ไก่ เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นในพื้นที่ การยกหัวคันนาสูงเพื่อใช้กักเก็บน้ำฝน การทำน่าน้ำลึกโดยใช้ระดับน้ำในท้องนาควบคุมวัชพืชและศัตรูพืช ถือเป็นการจัดการพื้นที่

๒.๑๖ กิจกรรม “สื่อสร้างแรงบันดาลใจ” สรุปร/ทบทวน/นำเสนอ เป็นการชมสื่อวีดิทัศน์ และแบ่งกลุ่มเพื่อระดมความคิด พร้อมทั้งอภิปราย นำเสนอข้อเสนอแนะจากการสรุป/ทบทวน/ถอดบทเรียนจากที่ได้อบรมในแต่ละวัน

๒.๑๗ กิจกรรมกลุ่ม พัฒนา ๓ ชุมพลัง “สร้างพื้นที่ โคก หนอง นา โมเดล” เป็นการพัฒนาพลังกาย ใจ ปัญญา เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการทำหลักกิจกรรมธรรมชาติ สำหรับสร้างพื้นที่โคก หนอง นา ตามหลักของภูมิสังคมไทย

๒.๑๘ กิจกรรม “เอามื้อสามัคคี และฝึกปฏิบัติการประยุกต์ทฤษฎีใหม่สู่การปฏิบัติ” เป็นการพัฒนาการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง สร้างองค์ความรู้กิจกรรมธรรมชาติ วางแผนทำกิจกรรม แบ่งหน้าที่ แบ่งคน แบ่งงาน ภายใต้แนวคิด “คึกคัก คล่องแคล่ว ครื้นเครง” และลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น การห่มดิน การจัดการน้ำ การปักคันทนา การบำรุงดิน การปลูกดอกไม้อ่ล่แผลง การปลูกหญ้าแฝก การปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ปลูกไม้ ๕ ระดับ (สูง กลาง เตี้ย เรี่ยดิน กินหัว) มีการแบ่งปันความรู้สึคดีๆ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้ทำจริง ถือเป็นกิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกันในสังคม และสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ร่วมเรียนรู้สร้างทักษะผ่านการลงมือปฏิบัติตามหลักกิจกรรมธรรมชาติ อีกทั้งเป็นการปลูกฝังหลักความรู้คู่คุณธรรมตามวิถีแห่งหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการร่วมแรงร่วมใจ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อ เสียสละ มีความเพียร ซึ่งนับว่าเป็นการสร้างสรรคัรรยากาศที่ดีในการทำงานแบบพี่แบบน้อง สร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชน อีกทั้งยังเป็นการทำงานที่ได้หลัก ๓ อย่าง คือ “ทำงานได้งาน ทำงานได้เพื่อน ทำงานได้พัฒนาตนเอง”

๒.๑๙ กิจกรรมฐานเรียนรู้ “คนรักสุขภาพ” เป็นกิจกรรมการใช้สมุนไพรฤทธิ์เย็นในการล้างพิษ พอกหน้าถอนพิษ เพื่อรักษาตนให้พ้นจากโรคภัย การประกอบอาหารทำเมี่ยงคำ ยา ๙ รส

๒.๒๐ กิจกรรมกลุ่ม “Team building ...หาอยู่ หากิน...” เป็นกิจกรรมส่งเสริมให้พึ่งพาตนเองและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งยังสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ เมื่อเกิดวิกฤตด้านอาหารและพลังงาน/ประสบภัยพิบัติ รู้จักการวางแผนการทำงานเป็นทีม ฝึกวินัยและคุณธรรม ใช้ภูิกานไหวพริบในการสืบค้นหาวัตถุดิบเพื่อนำมาประกอบอาหารหรือเป็นยารักษาโรค

๒.๒๑ กิจกรรมถอดบทเรียน “การขับเคลื่อนสังคมและการสร้างเครือข่าย” เป็นกิจกรรมสรุปถอดองค์ความรู้แบบบูรณาการวิชาการ โดยการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน แล้วระดมความคิดพร้อมนำเสนอว่ามีประโยชน์อย่างไรบ้าง สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

๒.๒๒ กิจกรรม “สื่อองค์กรฯ / กตัญญูต่อสถานที่” เป็นการนำเสนอเรื่องราวของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช บรมนาถบพิตร ตั้งแต่ทรงขึ้นครองราชย์และการทรงงานของพระองค์ท่าน พร้อมทั้งโครงการในพระราชดำริฯ และระดมความคิดในการสืบสานงานของพ่อ

๒.๒๓ กิจกรรม work shop / นำเสนอแผน “ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ” เป็นการบรรยายโดยนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้กับการออกแบบเชิงภูมิสังคมไทย เพื่อการพึ่งตนเองและรองรับภัยพิบัติ เพื่อรับมือกับวิกฤตการณ์ภัยธรรมชาติ โรคระบาด จนถึงวิกฤตด้านอาหารและพลังงาน ทุกคนจะสามารถเผชิญกับสถานการณ์อันเลวร้ายและรุนแรงนี้ได้ โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างยั่งยืน

๒.๒๔ ร่วมทำกิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติ/สวดมนต์/กล่าวคำปฏิญาณ/ท่องบทพิจารณาอาหาร

/ ผลปรากฏว่า...

ผลปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมโครงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ หลักสูตร “การพัฒนาการศึกษาระบบเศรษฐกิจพอเพียง” ได้ให้ความร่วมมืออยู่ในระดับที่น่าพอใจ จะเห็นได้จากการเข้ารับฟังบรรยายและการเข้าร่วมกิจกรรมในฐานเรียนรู้ต่าง ๆ สำหรับปัญหาที่พบในระหว่างการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการเจ็บป่วยของผู้เข้ารับการศึกษาที่เกิขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม เช่น มีไข้ เวียนหัว ท้องผูก ท้องเสีย ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ข้างต้น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทั้งจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิกิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง ได้ช่วยกันแก้ไข จึงทำให้การฝึกอบรมครั้งนี้เสร็จสิ้นไปด้วยดี

๓. สถานที่ในการฝึกอบรม จัดขึ้น ณ ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง มูลนิธิกิจกรรมธรรมชาติ ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความรู้และประสบการณ์สูงมากในเรื่องดังกล่าว ทั้งยังมีวัสดุอุปกรณ์สำหรับการสาธิตและแปลงทดลองสำหรับการฝึกปฏิบัติจริงที่น่าจะเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่าการฝึกอบรมครั้งนี้ จะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เข้ารับการศึกษา

๔. การเบิกจ่ายงบประมาณ สำหรับรุ่นที่ ๒ เป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน ๓๙๙,๒๒๐ บาท (สามแสนเก้าหมื่นเก้าพันสองร้อยยี่สิบบาทถ้วน) ประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้

- ค่าจ้างเหมาจัดทำป้ายไวนิลโครงการฯ จำนวน ๗๒๐ บาท
- ค่าจ้างเหมาพาหนะ รับ – ส่ง (รถบัส) จำนวน ๘๐,๐๐๐ บาท
- ค่าอาหารเช้า วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ จำนวน ๘,๐๐๐ บาท
- ค่าอาหารระหว่างการฝึกอบรม จำนวน ๘๙,๗๐๐ บาท
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มระหว่างการฝึกอบรม จำนวน ๓๔,๕๐๐ บาท
- ค่าที่พัก/ค่าสถานที่ จำนวน ๑๓๘,๐๐๐ บาท
- ค่าสมนาคุณวิทยากร จำนวน ๔๘,๓๐๐ บาท

โดยได้เบิกจ่ายงบประมาณเพื่อจัดโครงการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๒ รุ่น รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๖๓๑,๑๔๐ บาท (หกแสนสามหมื่นหนึ่งพันหนึ่งร้อยยี่สิบบาทถ้วน) จากงบประมาณที่ตั้งไว้ตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๙๐๐,๐๐๐ บาท

ข้อเสนอแนะ/ความต้องการ/ประโยชน์ที่ได้รับของผู้เข้าร่วมโครงการ พอสรุปได้ดังนี้

๑. ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมในโครงการนี้ต้องการให้จัดอบรมอย่างต่อเนื่องและติดตามผล และควรมีการส่งเสริมไปสู่เยาวชนด้วย เพราะได้รับความรู้ที่สามารถนำมาปรับใช้กับตนเองและพัฒนาชุมชน รวมทั้งมีคุณภาพชีวิตและมีความเป็นอยู่ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๒. เป็นโครงการที่ผู้เข้ารับการศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนมากขึ้น

๓. สามารถพึ่งพาตนเองได้เมื่อเกิดวิกฤตด้านอาหาร ด้านพลังงาน และภัยธรรมชาติ

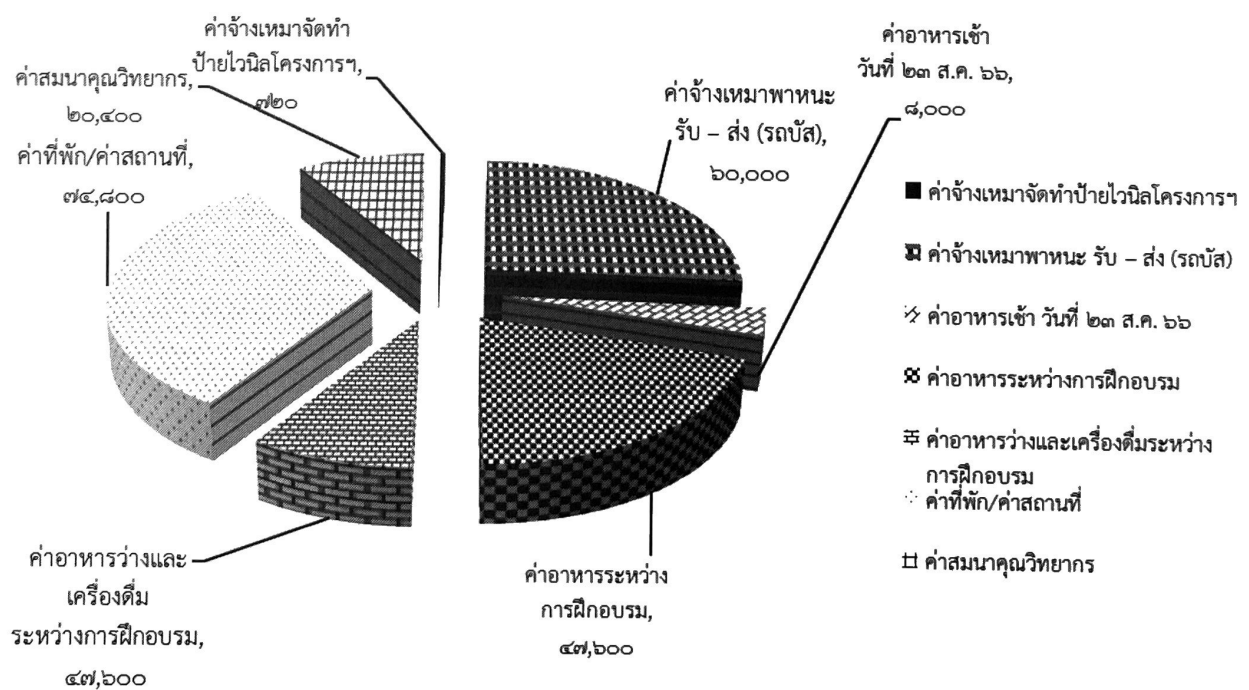
๔. ควรมีการประเมินผลจากการที่มาได้รับอบรมและฝึกให้ความรู้ในระดับต่อยอดได้

สรุปโดยภาพรวมและความคิดเห็นที่ได้รับจากแบบสอบถามของผู้เข้ารับการศึกษาโครงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ที่จัดให้แก่ นักเรียน เกษตรกรและประชาชนที่สนใจภายในจังหวัด โดยผู้เข้ารับการศึกษาที่นั้น ให้ความสนใจเป็นอย่างมากต่อการฝึกอบรม เนื่องจากสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในจังหวัดที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ทั้งยังเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของชุมชน รวมทั้งเป็นการพัฒนาอาชีพของประชาชนในพื้นที่ให้มีวิถีชีวิตตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการเปิดโลกทัศน์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และตอบสนองต่อนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ การฝึกอบรมครั้งนี้ได้รับผลตามวัตถุประสงค์ สำหรับด้านความคิดเห็นของผู้เข้ารับ การฝึกอบรมส่วนใหญ่ เห็นว่าการฝึกอบรมครั้งนี้ได้รับความรู้ที่ดีมาก สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดี และอยากให้มีการฝึกอบรมประเภทนี้อีก

ตารางแสดงการเบิกจ่ายงบประมาณ
สำหรับโครงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ
หลักสูตร “ตามรอยพ่อ....เศรษฐกิจพอเพียง”
ณ ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
รุ่นที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๖

ลำดับที่	รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
๑	ค่าจ้างเหมาจัดทำป้ายไวนิลโครงการฯ	๗๒๐
๒	ค่าจ้างเหมาพาหนะ รับ - ส่ง (รถบัส)	๖๐,๐๐๐
๓	ค่าอาหารเช้า วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖	๘,๐๐๐
๔	ค่าอาหารระหว่างการฝึกอบรม	๔๗,๖๐๐
๕	ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มระหว่างการฝึกอบรม	๒๐,๔๐๐
๖	ค่าที่พัก/ค่าสถานที่	๗๔,๘๐๐
๗	ค่าสมนาคุณวิทยากร	๒๐,๔๐๐
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น (-สองแสนสามหมื่นหนึ่งพันเก้าร้อยยี่สิบบาทถ้วน-)		๒๓๑,๙๒๐.-

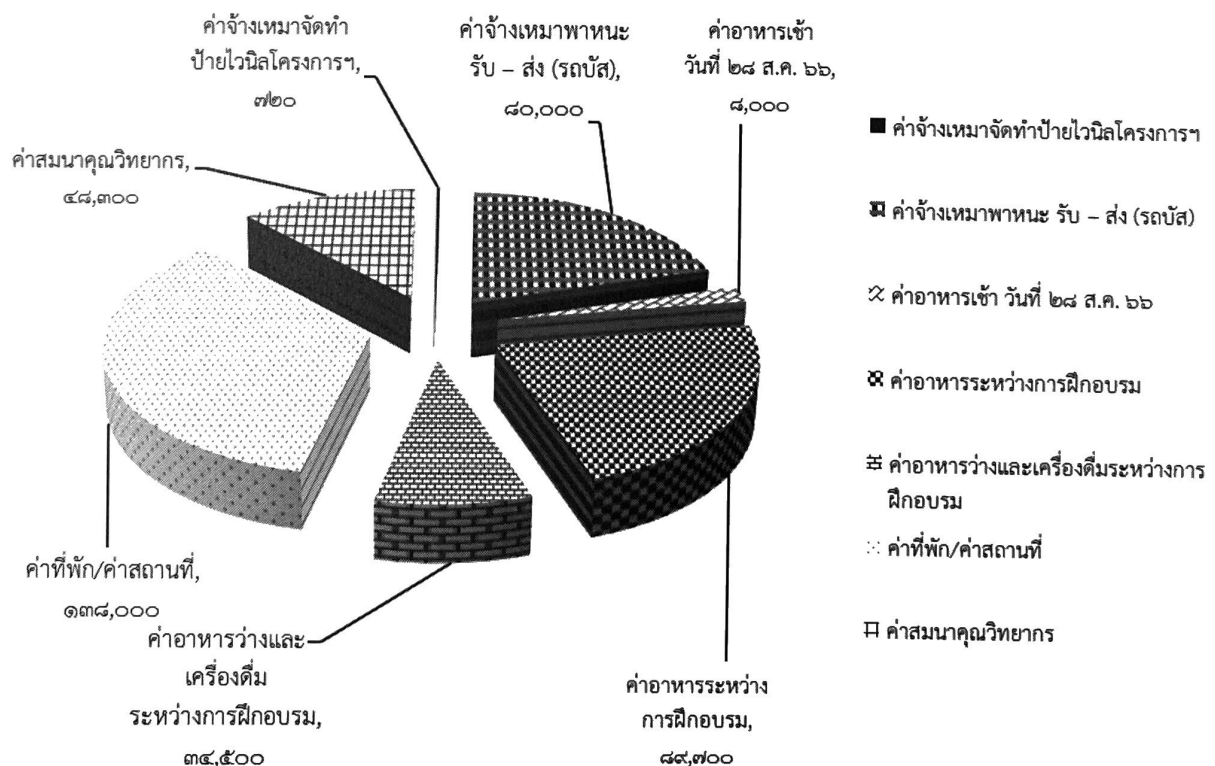
แผนภูมิแสดงการเบิกจ่ายงบประมาณ

ตารางแสดงการเบิกจ่ายงบประมาณ
สำหรับโครงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ
หลักสูตร “การพัฒนาคุณลักษณะสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง”
ณ ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
รุ่นที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๒๘ สิงหาคม – ๑ กันยายน ๒๕๖๖

ลำดับที่	รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
๑	ค่าจ้างเหมาจัดทำป้ายไวนิลโครงการฯ	๗๒๐
๒	ค่าจ้างเหมาพาหนะ รับ – ส่ง (รถบัส)	๘๐,๐๐๐
๓	ค่าอาหารเช้า วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒	๘,๐๐๐
๔	ค่าอาหารระหว่างการฝึกอบรม	๘๙,๗๐๐
๕	ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มระหว่างการฝึกอบรม	๓๔,๕๐๐
๖	ค่าที่พัก/ค่าสถานที่	๑๓๘,๐๐๐
๗	ค่าสมนาคุณวิทยากร	๔๘,๓๐๐
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น (-สามแสนเก้าหมื่นเก้าพันสองร้อยยี่สิบบาทถ้วน-)		๓๙๙,๒๒๐.-

แผนภูมิแสดงการเบิกจ่ายงบประมาณ

โครงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ
 หลักสูตร “ตามรอยพ่อ....เศรษฐกิจพอเพียง”
 ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๖
 ณ ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

กิจกรรมกลุ่ม สืบค้นหาแผ่นดิน กระบวนการแบ่งกลุ่ม , รับประทานอาหาร

กิจกรรม ฐาน RC “บันได ๙ ขั้นสู่ความพอเพียง” ฐานเรียนรู้ คนรักษ์แม่โพสพ , จากภูผาสู่ห่านที่ ,
 ย้อมผ้าสีธรรมชาติ , ขยะทองคำ

กิจกรรม สรุปลงข้อค้นคว้าแบบบูรณาการวิชาการ

กิจกรรมกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมธรรมชาติ , ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง , ลงแปลงปลูกป่า ๕ ระดับ”

กิจกรรมฐานเรียนรู้ คนรักแม่ธรณี , คนมีน้ำยา , คนรักสุขภาพ

กิจกรรมฐานเรียนรู้ อารยภูมิ พื้นดิน น้ำ ป่า คน

กิจกรรม ปล่อยเกาะ หาดอยู่ หากิน วิถีชุมชน

กิจกรรมถอดบทเรียน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรม ตามรอยพ่อ , กตัญญูต่อสถานที่

พิธีปิดการฝึกอบรม

โครงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ
 หลักสูตร “การพัฒนาทักษะการสื่อสารสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง”
 ระหว่างวันที่ ๒๘ สิงหาคม - ๑ กันยายน ๒๕๖๖
 ณ ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

กิจกรรมกลุ่ม “สื่อ คนหวงแผ่นดิน/กระบวนการกลุ่ม/รับผ้าสี”

กิจกรรมบรรยาย “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ศาสตร์พระราชา”

กิจกรรมกลุ่ม “เดินชมพื้นที่ บ ว ร.”

กิจกรรมกลุ่ม “ถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์”

กิจกรรมกลุ่ม “พัฒนา ๓ ชุมพลึง / กสิกรรมกุโลก (สร้างฐาน ๔ พอ)”

กิจกรรมฐานเรียนรู้ “หลักกสิกรรมธรรมชาติ / คนรักแม่ธรณี”

กิจกรรมฐานเรียนรู้ “คนรักป่า / คนเอาถ่าน”

กิจกรรมตัวอย่างความสำเร็จ “บ ว ร”

กิจกรรมกลุ่ม “ปฏิบัติกิจกรรมธรรมชาติ / ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง / ลงแปลงปลูกป่า ๕ ระดับ”

กิจกรรมฐานเรียนรู้ “แปรรูปสมุนไพร / คนมีน้ำยา”

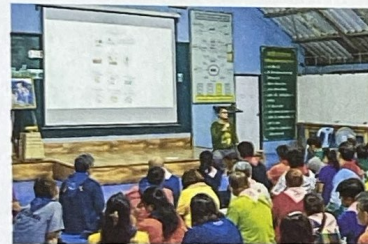
กิจกรรม work shop “การจัดการพื้นที่ ดิน น้ำ ป่า คน”

กิจกรรม “สื่อสร้างแรงบันดาลใจ” สรุปร / ทบทวน / นำเสนอ

กิจกรรมกลุ่ม พัฒนา ๓ ชุมพลัง “สร้างพื้นที่ โคก หนอง นา โมเดล”

กิจกรรม “เอามื้อสามัคคี และฝึกปฏิบัติการประยุกต์ทฤษฎีใหม่สู่การปฏิบัติ”

กิจกรรมฐานเรียนรู้ “คนรักสุขภาพ”

กิจกรรมกลุ่ม “Team building...หาอยู่ หากิน”

กิจกรรมถอดบทเรียน “การขับเคลื่อนสังคมและการสร้างเครือข่าย

กิจกรรมกลุ่ม “สื่อ องค์กรฯ / กตัญญูต่อสถานที่”

กิจกรรมกลุ่ม “Team building...หาอยู่ หากิน”

กิจกรรมถอดบทเรียน “การขับเคลื่อนสังคมและการสร้างเครือข่าย”

กิจกรรมกลุ่ม “สื่อ องค์กรฯ / กตัญญูต่อสถานที่”

กิจกรรมกลุ่ม “work shop / นำเสนอแผน : ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ”

พิธีปิดการฝึกอบรม

